KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

Milepæle i dansk kvindehistorie 1960-2004

Danske kvinders liv har i de seneste 40 år, fra 1960'erne til i dag, undergået store og markante ændringer. Den hjemmegående husmor er blevet afløst af den udearbejdende kvinde. Mange af kvindernes traditionelle omsorgsfunktioner, som børnepasning og ældrepleje, er blevet overtaget af den kommunale sektor. Kvinderne har for alvor fået fodfæste på arbejdsmarkedet. Selvom der stadig ikke i praksis er ligeløn, er uddannelse og erhvervsarbejde blevet en hel naturlig og selvfølgelig del af kvinders liv. Selv de mest hårdnakkede mandsbastioner som fx militæret og politiet er i dag åbne for kvinder, såvel i top som bund. På hjemmefronten er det dog stadig kvinderne, der står for hovedparten af husarbejdet, selvom konturerne af en mere rummelig mande- og faderrolle er begyndt at vise sig.

1962

København får kvindelig borgmester
København fik sin første kvindelige borgmester, da socialdemokraten Edel Saunte blev udnævnt til sundhedsborgmester.

Kvinder får adgang til militæret
Ny lov om ansættelse i militæret gav kvinder adgang til stillinger inden for forsvaret. Der blev dog ikke ansat nogle før 1971.

1963

Husmødre og erhvervsarbejde
En vigtig del af kønsdebatten i 1960'erne foregik mellem de traditionelle husmødre og de moderne udearbejdende kvinder. Samfundsidealet fra 1950'erne var kernefamilien, far på arbejde, mor derhjemme og et par søde børn. Men de små familier i moderne lejligheder med nye elektriske husholdningsmaskiner betød, at husarbejdet ikke længere tog så meget tid og mange unge husmødre kedede sig.

Samtidig oplevede det danske samfund en stærk økonomisk vækst med en stigende produktion og velstanden i samfundet voksede hurtigt. Der var brug for mere arbejdskraft, og kvinderne strømmede ud på arbejdsmarkedet. To lønninger gav familien mulighed for at forbedre levestandarden med større bolig, måske et parcelhus, bil, fjernsyn, fryser og ferierejser sydpå. Erhvervsarbejdet gav også kvinderne nye muligheder for at realisere sig selv og ikke mindst at tjene egne penge.

Men ikke alle modtog de nye muligheder med begejstring. Husmødrene hævdede, at kvindens rette plads var i hjemmet, og at hendes vigtigste opgave var at opdrage børnene. De mente, at deres rolle var at værne om familien og skabe en balance i forhold til mændenes arbejdsliv med stress og materialisme. Uden hjemmegående mødre ville den opvoksende generation ikke blive harmoniske borgere. De første udearbejdende kvinder, der deltog i debatten, havde dårlig samvittighed over at prioritere eget erhvervsarbejde frem for familien. Men snart blandede en række unge kvinder, som ikke var kede af de moderne tider, sig i debatten.

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

En gruppe unge kvinder i København oprettede i 1963 Ungdomskredsen inden for Dansk Kvindesamfund. De blandede sig i debatten mellem de traditionelle husmødre og de erhvervsarbejdende kvinder ved bl.a. at kalde husmødre for ”en samfundsabnormitet”. Den amerikanske forfatter Betty Friedans bog ”The Feminine Mystique” som kom på dansk med titlen ”Farvel kvindesag?” i 1964 var et voldsomt angreb på den traditionelle familie med en hjemmegående mor og en udearbejdende far som forsørger. Den hævdede, at husmødre blev undertrykt både økonomisk og socialt i kernefamilien.

De kvinder, der kom ud på arbejdsmarkedet i 1960’erne, havde ingen erhvervsuddannelse. De var ufaglærte, og mange fik job i industrien og inden for den offentlige sektor. Da kvinderne ikke længere havde tid til at passe børnene og de ældre i hjemmet, blev den kommunale service udbygget med børnehaver, skolefritidshjem, hjemmehjælp og ældrepleje. Og mange kvinder fik ansættelse i disse nye institutioner.

I første omgang ændrede kvindernes indtog på arbejdsmarkedet ikke afgørende ved kønsrollerne i familien. Det var stadig far, der tjente mest, og mor der stod for husarbejdet i de fleste familier. Kvindernes dobbeltarbejde blev dog en kilde til frustration, og arbejdsdelingen mellem mænd og kvinder i hjemmet blev et af de mest hidsigt debatterede spørgsmål i 1970’erne.

Husmødre og andre kvinder udenfor arbejdsstyrken i procent af alle kvinder

1940	33%
1960	36%
1970	27%
1980	11%
1990	6 %

Antal kvinder i arbejdsstyrken og kvindeandelen af den samlede arbejdsstyrke i procent

Årstal	Antal	Kvindeandel af arbejdsstyrken
1960	515.000	26,2%
1970	918.100	38,6%
1981	1.188.500	44,4%
1990	1.352.000	46,2%
2000	1.336.912	46,3%

1964

Kvindebevægelsen får sit eget arkiv

Kvindehistorisk Samling oprettes som kvindebevægelsens arkiv ved Statsbiblioteket i Århus.

1965

Kvindekommissionen af 1965

I 1965 nedsatte den socialdemokratiske statsminister Jens Otto Krag ”Kommissionen vedrørende Kvindernes stilling i samfundet”. Kommissionens opgave var at undersøge kvindernes situation i samfundet og på den baggrund komme med forslag til ny

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

lovgivning, der kunne skabe ligestilling mellem mænd og kvinder i Danmark. Kvindekommissionen blev oprettet efter amerikansk forbillede. Edel Saunte som var tidligere socialdemokratisk folketingsmedlem og formand for Dansk Kvindesamfund blev formand for kommissionen, som var usædvanligt stor med 55 medlemmer. Kommissionen kom med en lang række betænkninger og specialundersøgelser i de 9 år, den arbejdede. I 1974 afgav kommissionen sin slutbetænkning, der bl.a. rummede et forslag om at oprette et permanent statsligt ligestillingsorgan. Forslaget blev imødekommet året efter i 1975, som var FN's internationale kvindeår. Selv om Ligestillingsrådet blev oprettet i 1975, blev det dog først vedtaget ved lov i 1978.

1966

P-pillen frigives i Danmark

I 1966 blev der født 88.000 børn i Danmark. I oktober samme år blev p-pillen frigivet og kun tre år senere i 1969 var antallet af fødsler i Danmark faldet til 70.000.
P-pillen blev meget hurtigt populær, og i 1970 blev den brugt af ca. 200.000 danske kvinder. Med fri adgang til kemisk prævention havde kvinderne erobret kontrollen over deres egne kroppe og kunne selv bestemme, hvornår de ville have børn.
Men p-pillen var ikke problemfri. P-pillen indeholder hormoner, der ændrer kroppens normale hormonbalance, og de første p-piller på markedet indeholdt meget høje doser af hormoner. De kvinder der begyndte at spise p-piller i 1960'erne og 1970'erne, døjede med mange bivirkninger som kvalme, vægtstigninger og depressioner. På længere sigt gav p-pillen øget risiko for blodpropper og hjerte- og karsygdomme. De første kvinder var en slags forsøgskaniner, og kvindebevægelsen og den nye medicinske kvindeforskning kritiserede medicinalindustrien for ikke at tage kvindernes bivirkninger alvorligt.
Også forfatteren Klaus Rifbjerg satte i 1970 spørgsmålstegn ved p-pillen: "Hvorfor kom p-pillen til kvinder først? Er det fordi den (selvfølgelig) er opfundet af mænd, men først skal prøvekøres på det ringere, mindre væsentlige kvindemateriale, som kan få lov til at døje med eventuelle bivirkninger i form af cancer, blodpropper etc.? Eller handler det måske dybest set om, at manden ikke vil manipulere med sin fysiologi af angst for at miste det slægtsbevarende overherredømme?", spurgte han.
P-pillen havde stor betydning for seksualiteten og seksualmoralen. Efter 1966 var der ikke længere en automatisk sammenhæng mellem seksualitet og forplantning. Og kvinderne kunne have et frit seksualliv uden angst for at blive gravide. Moralens vogtere sørgede over sædernes forfald og mange kvinder bekymrede sig over, at de nu ikke længere havde en gyldig grund til at sige nej til sex.
Men p-pillen var kommet for at blive. Heldigvis er p-pillen for kvinder i dag langt sikrere end den var i 1960'erne. I dag bruger ca. 320.000 kvinder i Danmark p-piller.

1967

Pornografien legaliseres

I 1967 blev pornografiske tekster legaliseret i Danmark, og kun to år senere, i 1969, blev billedpornografien også frigivet. Danmark var det første landet i verden, der tillod pornografi, og i begyndelsen af 1970'erne var pornografi i nogle år en stor eksportvare, som gjorde Danmark berømt og berygtet internationalt.
Danmark er stadig et af de lande i verden, der har den mest liberale pornografilovgivning. Børnepornografi og anden pornografi, der involverer lovbrud,

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

som for eksempel dyresex, er forbudt. Det er heller ikke tilladt at sælge pornografi til børn under 16 år.
Da pornografien blev frigivet i 1967 var det et led i en kulturradikal strømning. Pornografien var en del af et seksuelt frigørelsesprojekt. Man ville gøre op med tabuer og finde frem til en sand og naturlig seksualitet, der ikke var hæmmet af forbud og restriktioner.
I dag, over 30 år senere, fylder pornografien mere end nogen sinde. Pornografien er blevet en industri, og der omsættes årligt for mange millioner kr. Det offentlige rum er blevet mere og mere seksualiseret og pornografiens billedsprog er blevet helt almindeligt i både reklamer og mode.
I fjernsynet sendes der pornofilm på kanaler og på tidspunkter, der også gør dem tilgængelige for børn.

Pornografien er altid blevet kritiseret af feminister på grund af det kvindehad og den kvindeforagt som størstedelen af pornografien udtrykker. I Danmark er det dog først i de senere år, at der er opstået protestgrupper mod pornoficeringen af det offentlige rum.

1970

Den første Rødstrømpeaktion – den ny kvindebevægelse ser dagens lys
Selv om der i 1960'erne var stor fokus på kvindens stilling i samfundet bl.a. gennem Kvindekommissionens arbejde, og ved at kvinderne strømmede ud på arbejdsmarkedet var det først i begyndelsen af 1970'erne, at Danmark fik en ny, radikal og venstreorienteret kvindebevægelse.

Rødstrømpebevægelsens første aktion fandt sted d. 8. april 1970. Unge kvinder med kæmpebryster af balloner i bh'er uden på tøjet, store øjenvipper, parykker og hofteholdere demonstrerede mod det snævre kvindeideal med ironiske plakater som fx "Kvindesag – jeg skal først spørge min mand".
Rødstrømperne, der udsprang af ungdomsoprøret hentede inspiration fra bl.a. England og USA, hvor kvindebevægelsen allerede var i fuld gang.
Rødstrømperne lavede mange aktioner, der blev omtalt i medierne. De demonstrerede for fri abort og ligeløn. Men Rødstrømpebevægelsen var ikke en samlet bevægelse, eller en forening med en bestyrelse og en formand. Rødstrømperne organiserede sig i basisgrupper, små lokale kvindegrupper, som hver især arbejdede på deres egen måde med de temaer, de mente var vigtigst. Et af Rødstrømpebevægelsens fælles slogans var "Det private er politisk", og i basisgrupperne diskuterede kvinderne emner, som tidligere var tabuerede. Det kunne være problemer i parforholdet, voldelige og alkoholiserede mænd, følelser af mindreværd, voldtægter, aborter, menstruation, krop og seksualitet, fordelingen af husarbejdet osv. Ved at tale om det private opdagede kvinderne, at de havde mange fælles oplevelser og fælles problemer. Og at disse kunne diskuteres offentligt og formuleres til politiske krav.
I september 1971 besatte en gruppe Rødstrømper nogle tomme huse i gaden Åbenrå i København og oprettede det første kvindehus i Danmark med bl.a. en bogcafé for kvinder.
Rødstrømperne var langt fra enige om alting, og der var mange interne konflikter, blandt andet mellem de lesbiske og heteroseksuelle kvinder. I løbet af 1980'erne blev tidsånden en anden. Rødstrømpebevægelsen gik langsomt i opløsning.

K V I N F O
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

I Rødstrømpebevægelsens sidste fase blev der oprettet en lang række alternative institutioner som fx krisecentre for voldsramte kvinder, Kvindehøjskolen i Visby og Kvindemuseet i Århus. På universiteterne voksede kvindeforskningen frem, først som enkeltstående projekter, siden til egentlige kvindeforskningscentre.
På trods af at de egentlige rødstrømper kun var en lille flok unge kvinder fra den veluddannede middelklasse, fik Rødstrømpebevægelsen en enorm gennemslagskraft. Den påvirkede de fleste mennesker i Danmark gennem at sætte spørgsmålstegn ved familie og ægteskab, ved arbejdsdelingen i hjemmet og magtfordelingen i samfundet. Hverken samfundet eller familien blev nogensinde den samme efter Rødstrømpebevægelsen.

1971

Kvindeandelen i Folketinget stiger fra 11 til 17 procent

I Danmark fik kvinderne valgret i 1915. Men det tog meget lang tid, før kvinderne begyndte at spille en afgørende rolle inden for politik. Andelen af kvinder i Folketinget holdt sig under 10 procent indtil 1950'erne. Ved Folketingsvalget i 1971 tog kvindeandelen et spring op til 17 procent og i 1980'erne voksede kvindeandelen i Folketinget til 30 procent. Efter sidste valg, i 2001, blev der valgt 38 procent kvinder ind i Folketinget.
I amtsråd og kommunalbestyrelser er mønstret det samme. Kvindeandelen ligger her stadig under 30 procent.
En forudsætning for at blive valgt er at blive opstillet. Dansk Kvindesamfund har siden kvinderne fik stemmeret arbejdet for at få flere kvinder opstillet og op til valgene ført "Stem på en kvinde"-kampagner.
At det har været svært for kvinder at slå igennem inden for det politiske liv, skyldes formentlig den politiske kultur, at partierne var domineret af mænd, og at der langt op i 1900-tallet var en stor modstand mod kvinder i partierne. I de første mange år var det kun de mest markante kvindelige politikere, de få, der kunne begå sig i det mandligt dominerede miljø, der fik en politisk karriere.
Fra 1970'erne er det dog gået fremad for kvinder i politik. Kvinderne er ikke længere en lille, men en stor minoritet. Kvinder har påvirket dansk politik. Mange partier har opdaget, at det er en fordel at kunne profilere unge kvindelige kandidater. Partier uden både mandlige og kvindelige politikere vil af mange i dag ikke blive opfattet som demokratisk troværdige.

Folketinget

Valgår	Kvindeandel
1960	10 %
1964	10 %
1966	11 %
1968	11 %
1971	17 %
1973	15 %
1975	16 %
1977	17 %
1979	24 %
1981	24 %
1984	27 %

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

1987	30 %
1988	31 %
1990	34 %
1994	34 %
1998	38 %
2001	38 %

Kommunevalg

Valgår	Kvindeandel
1962	6 %
1966	10 %
1970	11 %
1974	13 %
1978	18 %
1981	20 %
1985	24 %
1989	26 %
1993	28 %
1997	27 %
2001	27 %

Kvinder bliver ansat i militæret

I 1962 fik kvinder formelt adgang til det danske forsvar, da Folketinget vedtog ”loven om forsvarets personel”. Der skulle dog gå ni år, før de første kvinder i 1971 blev ansat i militæret.

De første kvinder blev ansat som konstabler og sergenter i stabsfunktioner i hæren, ved søværnet og i flyvevåbnet og inden for militærets uddannelser. Kvinderne måtte dog ikke ansættes i stillinger, hvor der var risiko for direkte deltagelse i kamphandlinger. Da ansættelse inden for netop kamptropperne, Jægerkorpset eller artillerienhederne ofte er en forudsætning for at kunne gøre karriere inden for hæren, havde kvinderne svært ved at avancere. I 1978 da Folketinget vedtog ”loven om ligebehandling af kvinder og mænd med hensyn til beskæftigelse m.v.” fik forsvarsministeren dispensation fra loven. Først i 1988 fik kvinder adgang til at gøre tjeneste inden for de egentlige kampenheder i Forsvaret. I 1992 fik kvinderne adgang til at blive jægerpiloter og i

1993 mulighed for at gøre tjeneste i Den Danske Internationale Brigade. Det sidste skridt mod formel ligestilling i Forsvaret blev taget i 1998, da kvinder fik mulighed for at gøre tjeneste på lige vilkår med de mandlige værnepligtige. At der er formel ligestilling inden for det danske militær, betyder dog ikke, at Forsvaret er en ligestillet arbejdsplads. Cirka fem procent af de kontraktansatte i Forsvaret er i dag kvinder. Gennem kampagner har Forsvaret de senere år prøvet at lokke flere kvinder til at søge ansættelse i Forsvaret.

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

Femølejren
Rødstrømpebevægelsen startede i 1971 en sommerteltlejr på Femø i Smålandshavet. Den blev med det samme en stor succes, og kvindelejren eksisterer stadigvæk.
Det var kun kvinder og børn, der havde adgang til lejren. Rygterne om ”de vilde nøgne kvinder”, der holdt ferie og morede sig helt uden mænd, gjorde Femø-lejren meget kendt i Danmark.
Kulturministeriet støttede den første lejr økonomisk, og kulturministeren ønskede i den forbindelse at besøge lejren. ”Du kan sende din kone” var det svar, han fik.
Femø-lejren var et fristed for kvinder. Her kunne de smide hæmningerne, bh’en og makeuppen. At være nøgen var en kollektiv øvelse i at acceptere sin egen krop, sådan som den nu en gang så ud. Lejren var meget primitiv og alle praktiske opgaver blev varetaget af kvinderne i lejren. Beslutninger blev truffet på fællesmøder. Hver uge havde forskellige temaer, som blev belyst ved foredrag og diskussioner. I de første mange år var det temaer som feminisme, kvindepolitik, kvinders rettigheder, seksualitet og ugebladenes kvindeideal, der blev diskuteret og analyseret. Derudover blev undervist i selvforsvar, dramatik mv.
I dag er det mest lesbiske, der deltager i Femø-lejren, og tyngdepunktet er flyttet fra feminisme og bevidstgørelse til ferie og hygge.
"Når man er på Femø, er man revet fuldstændig ud af alle de rammer, man normalt er omgivet af. Femø-lejren er et helt samfund for sig. Det er som at komme ind i en helt anden virkelighed, hvor der kun findes kvinder, og hvor stort set alle er lesbiske. Og efter kort tid begynder man nærmest at tro på, at virkeligheden ser sådan ud," udtaler Cathrine Haugerud i 2002 til Femø kvindelejrens hjemmeside.

1972

Dronning Margrethe II bliver Danmarks regent
Kong Frederik IX dør i 1972 og kronprinsessen udråbes til dronning Margrethe II.
Ved en grundlovsændring i 1953 blev der indført kvindelig tronfølge i den danske grundlov. Ifølge denne lov har kongens ældste søn førsteret til tronen, men hvis der ingen mandlig tronarving er, arver den ældste datter tronen. Dronning Margrethe II er den første regerende dronning i Danmark siden Margrethe I (1353 –1412).

1973

Lov om fri abort
I 1973 blev loven om fri abort vedtaget af et stort flertal i Folketinget. Loven var en sejr for kvindebevægelsen. Men kampen havde været lang og hård.
Indtil 1866 blev svangerskabsafbrydelse i Danmark betragtet som overlagt mord og de involverede dømt til døden. Herefter blev strafferammen nedsat til 8 års fængsel, for igen i 1930, at blive yderligere nedsat til 2 år.
I 1937 fik Danmark sin første selvstændige svangerskabslov, hvis formål var at nedbringe antallet af illegale aborter. Antallet af illegale aborter kender man af gode grunde ikke, men forskere har skønnet, at der har været tale om mange tusinde (formentlig et sted mellem 15.000 og 25.000) hvert år.
Ifølge den nye lov var abort stadig ulovligt, men kvinder kunne få afbrudt deres graviditet hvis:

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

1. der var alvorlig fare for den gravide kvindes liv eller helbred
2. fostret var arveligt belastet
3. graviditeten var en følge af voldtægt.

Da loven trådte i kraft i 1939, steg antallet af ansøgte og bevilgede aborter voldsomt. I året 1954/55 ansøgte 9.160 kvinder om at få abort, hvoraf ca. halvdelen, 4.448 fik bevilget en tilladelse af Mødrehjælpen. Samtidig anslås det, at antallet af illegale aborter steg eksplosivt i disse år.

Den sidste halvdel af 1960'erne var et langt stormløb mod svangerskabsloven, sat i gang af en gruppe studerende ved Københavns Universitet. De arrangerede i 1965 en abortuge, hvor de medicinske, juridiske, psykologiske og sociale aspekter blev belyst gennem forelæsninger af fremtrædende eksperter. Arrangementet blev et tilløbsstykke og viste ligesom den efterfølgende debat, at der var et stort behov for en ny lov, men udbredt skepsis over for fri abort. Til gengæld var den tidligere så stærke modstand mod, at man overhovedet tillod abort næsten forsvundet.

Socialistisk Folkeparti fremsatte i 1967 et lovforslag i Folketinget om fri abort, men det blev nedstemt. Partiet blev ved dog med at fremsætte forslaget gang på gang. Der var tilhængere af fri abort i alle partier, men flertallet gik i stedet ind for at nedsætte en kommission, der skulle foretage en ny afvejning af hensynet til fosterets og moderens rettigheder.

Betænkningen fra 1969 anbefalede en mindre liberalisering af abortloven, så der blev givet adgang til fri abort til to grupper: Kvinder under 18 år, som skønnedes uegnede til at være mødre, og kvinder over 38 år, som formodedes at være modne nok til at træffe en kvalificeret beslutning. Alle andre skulle forsat søge særlig tilladelse.

Folketinget fulgte kommissionens anbefalinger i svangerskabsloven af 1970. Men debatten fortsatte. Modstanden samlede sig politisk i Kristeligt Folkeparti, der stiftedes som et antiabort- og antipornografiparti i 1970.

Ungdomskredsen i Dansk Kvindesamfund satte i 1960'erne fri abort på sit arbejdsprogram og lancerede en plan om at arrangere abortrejser til Polen. Dansk Kvindesamfund var stadig mod fri abort. Konflikten endte med, at Ungdomskredsen opløstes, og aktivisterne oprettede den selvstændig forening Individ og Samfund i 1968. Foreningen åbnede abortkontorer, der gav råd om, hvordan man fik en abortansøgning igennem i Mødrehjælpen, og arrangerede abortrejser til udlandet. Blandt destinationerne var foruden Polen også England og Holland.

Fra 1969 gik et flertal i Dansk Kvindesamfund ind for fri abort og fra 1970 tilførte rødstrømperne abortkampagnen yderligere kraft. Ved folketingsvalget i 1971 fik aborttilhængerne yderligere forstærkning, da en ny gruppe unge feministisk orienterede kvindelige politikere blev valgt ind i Folketinget.
I 1972 arrangerede kvindeorganisationerne og rødstrømperne i samarbejde med de kvindelige politikere en række høringer og demonstrationer, der fik stor mediedækning. Året efter fremsatte regeringen sit eget forslag og Danmark fik fri abort.

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

Suzanne Brøgger: ”Fri os fra kærligheden”
”Alle de kvinder, der kopulerer for husfredens skyld, er voldtægtsofre” skrev Suzanne Brøgger bl.a. i sin debutbog ”Fri os fra kærligheden”, 1975. Bogen, der var et voldsomt opgør med kernefamilien og ægteskabet, vakte voldsom opsigt bl.a. på grund af dens usædvanlige åbenhjertige beskrivelser af forfatterens egne seksuelle oplevelser. Bogen blev læst som et feministisk frihedsmanifest og Suzanne Brøgger blev et ikon både for den fri og uforpligtende kærlighed og for kvindebevægelsen. ”Fri os fra kærligheden” er i dag en klassiker og oversat til 20 sprog.

1975

Ligestillingsrådet oprettes
1975 var FNs internationale kvindeår, og der var stor fokus på ligestilling og kvinders stilling i samfundet. Trods forslaget fra Kvindekommissionen af 1965 manglede Danmark stadig et statsligt ligestillingsorgan, men efter pres fra international og nordisk side og fra kvindebevægelsen i Danmark blev Ligestillingsrådet oprettet.
Ligestillingsrådets opgave var:
1) at følge udviklingen i samfundet, herunder lovgivningen, samt følge udviklingen på arbejdsmarkedet, undersøge forhold, som modvirkede ligestillingen, og komme med forslag, der kunne rette op på den skæve magtbalance mellem kønnene.
2) at virke som rådgivende organ for statslige myndigheder og kommuner i spørgsmål om ligestilling mellem mænd og kvinder.
3) at fremsætte forslag til forskning om ligestilling mellem mænd og kvinder samt oplyse om ligestillingsspørgsmål, bl.a. gennem udsendelse af publikationer m.v.

Ligestillingsrådet var sammensat af repræsentanter for arbejdsgiverne, fagforeningerne og kvindeorganisationerne. Formanden blev udpeget af regeringen.

Lige mange piger og drenge i gymnasieskolen
Uddannelsesniveauet i Danmark er stigende. I 1960’erne og 1970’erne blev adgangen til gymnasieskolen og universiteterne demokratiseret, og mange unge mennesker oplevede at være den første i deres familie, som fik en studentereksamen eller universitetsuddannelse. Specielt efter 1980 er uddannelsesniveauet i Danmark steget kraftigt. Pigerne bærer en stor del af æren for at stadig flere unge får en uddannelse, og pigerne har i dag overhalet drengene med hensyn til uddannelsesniveau.
I 1975 var der for første gang et flertal af piger i gymnasieskolen. I dag er godt 60 procent af eleverne i gymnasiet piger. Omkring 80 procent af alle unge i Danmark afslutter en ungdomsuddannelse, og hele 77 procent får en uddannelse, der giver erhvervskompetence. Også her dominerer pigerne, idet 80 procent af pigerne tager en erhvervskompetencegivende uddannelse, mod 74 procent af drengene.
Uddannelsesvalget er dog stadig meget kønsopdelt, dvs. at piger og drenge vælger forskellige uddannelser. Mens pigerne vælger at uddanne sig inden for sundhed, pædagogik, handel og kontor og forskellige servicefag, vælger de unge mænd brancher som jern og metal, bygge- og anlægsbranchen, transport, teknik og teknologi.

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

1976

Lov om ligeløn

Da Folketinget i 1976 vedtog loven om ligeløn, skete det for at bringe dansk lovgivning i overensstemmelse med EF's regler. Danmark blev medlem af EF i 1972, og var derfor forpligtet til at overholde ligelønsartiklen i Rom-traktaten. I 1973 blev princippet om ligeløn aftalt i overenskomsten mellem arbejdsmarkedets parter, fagbevægelsen og arbejdsgiverne. Men aftaler og love har vist sig at være en ting – praksis en anden. Der er stadig i dag, snart 30 år efter loven om ligeløn, stadig forskelle på kvinders og mænds lønninger, og forskellen er ikke til kvindernes fordel.

Kampen for ligeløn begyndte, da de første kvinder i midten af 1800-tallet kom ud på arbejdsmarkedet som bl.a. lærerinder, skræddere, industriarbejdere og sygeplejersker. De dårlige lønninger fik kvinderne til at danne deres egne fagforeninger, da de mandlige fagforeninger ikke anså det for deres opgave at kæmpe for bedre arbejdsvilkår til kvinderne.

Kvinder blev ikke anset for lige så god arbejdskraft som mændene. De havde ansvar for familien, og ansås derfor som mere ustabile medarbejdere. Mændene derimod, havde hovedansvaret for at forsørge deres familier, og der var derfor almindelig enighed om, at de skulle have højere løn end kvinderne.

Det tog det meste af 1900-tallet at overvinde modstanden mod ligeløn for mænd og kvinder. Loven om ligeløn fjernede dog ikke forskellen på mænds og kvinders lønninger, men nu fik kvinder, der ikke fik samme løn som deres mandlige kolleger for det samme arbejde, mulighed for at klage over lovstridig forskelsbehandling til Ligestillingsrådet.

At kvinder kun tjente ca. 80 procent af, hvad mændene tjente mente man havde to væsentlige hovedårsager. Dels kvindernes lavere uddannelsesniveau, dels kønsarbejdsdelingen i samfundet.

Kønsarbejdsdeling betyder, at arbejdsmarkedet er opdelt i mandefag, arbejdssektorer og stillinger eller funktioner, der næsten udelukkende er forbeholdt mænd og i kvindefag, hvor kvinderne dominerer. I 1980'erne arbejdede man aktivt, blandt andet i det store nordiske Bryt-projekt, med at opbløde grænserne for mandefag og kvindefag. Strategien var, at motivere flere kvinder til at søge uddannelse og arbejde inden for de traditionelle mandefag, håndværksfagene, naturvidenskab og teknologi. Modsvarende ville man motivere mænd til at gå ind i de traditionelt kvindelige omsorgsfag. Projekterne havde kun ringe gennemslagskraft og det danske arbejdsmarkedet er i dag et af de mest kønsopdelte i Europa. Håndværksfagene er stadig meget mandsdominerede, mens tidligere mandefag som fx lægefaget, i dag er ved at blive et kvindefag.

Den anden årsag til kvindernes lavere lønninger, at de har et lavere uddannelsesniveau, holder ikke længere. Flere og flere kvinder uddanner sig. Pigerne er i majoritet på de danske gymnasieskoler, og også på universiteterne er der i dag flere kvinder end mænd, bl.a. på jura og medicin er op mod 70 procent af de studerende kvinder.

K V I N F O
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

Rødstrømperne protesterede i begyndelsen af 1970'erne mod uligelønnen ved at nægte at betale mere end 80 procent af billetprisen i busserne – det måtte jo være retfærdigt, da kvinderne kun tjente 80 procent af mændenes lønninger. Da loven om ligeløn i 2001 havde 25 års jubilæum viste en rapport fra Socialforskningsinstituttet, at lønforskellen mellem mænd og kvinder stadig ligger på 12-20 procent, afhængigt af hvordan man måler løn og arbejdstid.

1979

Dannerhuset besættes og Danmarks første krisecenter for kvinder oprettes

Grevinde Danner, der var gift med kong Frederik den VII nedlagde i 1873 grundstenen til det store statelige hus på hjørnet af H.C. Andersens Boulevard og Nansensgade i København. Hun skrev i fundatsen for stiftelsen, at huset altid skulle anvendes til husly for fattige kvinder fra arbejderklassen. I slutningen af 1970'erne var der ikke flere penge i fonden. Huset stod næsten tomt og var ved at forfalde.
Dansk Kvindesamfund fik tilbudt at købe huset for 3,5 millioner kroner, men havde ikke pengene, og huset var ved at blive solgt til et entreprenørfirma, der ville rive det ned og bygge nye kontorlokaler. Det vakte harme i kvindebevægelsen, og d. 2. november 1979 besatte en række kvinder huset. Kvinderne mente, at de, i overensstemmelse med Grevinde Danners vilje, var de retmæssige arvtagere til huset. Besættelsen af huset var ulovlig, men den vandt stor genklang i befolkningen, og politiet blev ikke sat ind for at fjerne kvinderne. Mange kvindeorganisationer og kendte kvinder, som ellers ikke profilerede sig som feminister, bakkede op om besættelsen af Dannerhuset. Også fagforeninger og andre organisationer gav deres støtte, og besættelsen fik en meget positiv omtale i massemedierne. Kvinderne, der havde besat huset, dannede Kvindecenterforeningen og gik i forhandlinger med myndighederne og husets ejere om køb af ejendommen. Entreprenørfirmaet havde sat betalingsfristen til 1. april 1980 og prisen til 2,8 millioner kroner. En kæmpestor landsindsamling begyndte – der blev indsamlet penge, med raslebøsser, loppemarkeder, støttekoncerter etc. og det lykkedes at nå målet.
Kvindecenterforeningen købte Dannerhuset og sikrede, at huset fortsat kunne give husly til udsatte kvinder.
Dannerhuset blev det første kvindekrisecenter for voldsramte kvinder i Danmark. I løbet af 1980'erne blev der grundlagt kvindekrisecentre i alle de større byer. I dag findes der 35 kvindekrisecentre i Danmark.

1980

FNs verdenskvindekonference i København

København var i 1980 vært for FNs anden verdenskvindekonference. Målet med FNs verdenskvindekonferencer er at sætte hele verdens fokus på kvindernes situation og gennem fælles internationale handlingsplaner at fremme ligestillingen mellem mænd og kvinder. Arbejdet begyndte ved den første konference i Mexico City 1975, og fortsatte i København 1980, Nairobi 1985 og i Beijing i Kina 1995. Ved FNs generalforsamlings ekstraordinære session Beijing +5 i New York 2000 blev Beijing-handlingsplanen gennemgået og en ny handlingsplan for ligestilling vedtaget.

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

1983

Sambeskatningen ophæves

I Danmark fik gifte kvinder ret til at forvalte deres egen indkomst i 1880. Men da den første danske indkomstskattelov blev vedtaget i 1903, var det kun ægtemanden, der juridisk blev opfattet som skatteborger, dvs. at han alene skulle betale skat af husstandens samlede indkomst. Den gifte kvinde eksisterede ikke som skatteborger. Fra 1912 fik ægtemanden et såkaldt hustrufradrag, som skulle kompensere for ekstra udgifter i forbindelse med hustruens eventuelle erhvervsarbejde. I 1922 fik Danmark både en ny ægteskabslov og ny skattelov. Ægteskabsloven ligestillede ægtefællerne og pålagde dem gensidig forsørgelsespligt. Skatteloven skelnede mellem forsørgere og ikke-forsørgere og der blev indført et forsørger-fradrag til mænd med hjemmegående koner. Forsørgerfradraget betød, at det ikke var økonomisk fordelagtigt for gifte kvinder at have erhvervsarbejde.

Argumentet for sambeskatning var at ægteskabet blev anset for at være en naturlig økonomisk enhed, og at ægtefæller havde gensidig forsørgelsespligt og derfor også skulle sambeskattes. Et andet argument for sambeskatningen var, at de fleste kvinder enten var husmødre eller medhjælpende ægtefæller inden for landbruget og altså ikke havde nogen egen indkomst.

Kvindeorganisationerne med Dansk Kvindesamfund i spidsen har gennem hele 1900-tallet kæmpet for særbeskatning, det vil sige for, at den der tjener pengene også skal betale skatten. Men der var ikke stor opbakning til særbeskatning uden for kvindeorganisationerne. I 1960'erne, da utrolig mange gifte kvinder kom ud på arbejdsmarkedet, kunne flere og flere dog efterhånden se det urimelige i sambeskatningen. I 1963 indsamlede Dansk Kvindesamfund 70.000 underskrifter for ophævelse af sambeskatningen.

I 1970 blev særbeskatning af ægtefællers lønindkomst endelig indført, da folketinget vedtog loven om kildeskat. Men først i 1983, da en ny lov ophævede sambeskatningen af ægtefællers formue, blev den gifte kvinde reelt en ligestillet skatteborger.

1984

Mænd får adgang til barselsorlov

Siden 1984 har mænd haft mulighed for at tage orlov i forbindelse med, at de er blevet fædre. Reglerne er blevet ændret nogle gange undervejs. I dag har mænd ret til 2 ugers fædreorlov sammen med barnets mor direkte efter fødslen. Derudover kan faderen og moderen dele de sidste 32 uger af barselsorloven.

Når kvinders stilling i samfundet ændrer sig så meget, som den har gjort for de danske kvinder i de seneste 40 år, kan det ikke undgå at påvirke mændene, deres position i samfundet og opfattelsen af maskulinitet og manderolle. Siden 1960'erne og 1970'erne er der blevet stillet nye krav til manden. Rollen som familieforsørger, eller "skaffedyr" og fraværende far på arbejde eller på sofaen gemt bag avisen, duer ikke længere. Mændene deltager i dag på en helt anden måde i familielivet end for 40 år siden. Den største ændring i mænds liv er nok indstillingen til faderskabet. Fra 1970'erne begyndte mænd at overvære deres børns fødsler, og i dag er 95 procent af alle danske mænd til stede ved fødslen. Danske fædre i dag deltager i omsorgen og opdragelsen af børnene helt fra de er spæde, selv om det stadig er moderen, der bærer

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

hovedansvaret. Fra 1984 fik mændene ret til to ugers fædreorlov lige efter fødslen og mulighed for at tage de sidste 10 uger af den 24 uger lange barselsorlov. Der var stor opslutning til fædreorloven, og allerede i 1990 tog ca. 53 procent af de nybagte fædre fædreorlov. Andelen steg gradvis og i dag tager cirka 58 procent af de nybagte fædre orlov sammen med moderen og det nyfødte barn. Anderledes trægt viste det sig være at få mænd til at tage del i barselsorloven. I dag er det fortsat kun nogle få procent, der benytter sig af muligheden for at tage barselsorlov. De mænd, som har holdt mest orlov sammen med deres børn, hører til gruppen af højtuddannede og offentligt ansatte.

Kvindeforskningsdisputats
Pil Dahlerups disputats "Det moderne gennembruds kvinder" var den første inden for dansk kvindeforskning, og er en analyse af ca. 70 danske kvindelige forfatterskaber fra slutningen af 1800-tallet. Disputatsen blev fejret som en stor triumf for kvindebevægelsen og den ny kvindeforskning på universiteterne.
Siden er kvindeforskningen, som i dag kaldes kønsforskning, blevet et etableret fagområde på
alle danske universiteter. Med nye vinkler og nye teoretiske tilgange har kvindeforskningen i høj grad påvirket den traditionelle forskning. Men kvindeforskningen er også resulteret i store oversigtsværker, der giver et samlet overblik over danske kvinders historiske og litterære betydning. Som eksempler kan bl.a. nævnes 5-bindsværket "Nordisk Kvindelitteraturhistorie" og 4-bindsværket "Dansk Kvindebiografisk Leksikon".

1985

Lov om fælles forældremyndighed
Siden 1922 har ægtefæller haft fælles forældremyndighed over børnene. Med den ny lov i 1985 blev det muligt for forældrene at beholde den fælles forældremyndighed også efter en skilsmisse. Tidligere skulle en, og kun én af forældrene tildeles forældremyndigheden ved skilsmisse. Begrundelsen for den nye lov var, at give forældre bedre muligheder for at samarbejde om børnenes opdragelse efter en skilsmisse. Ifølge den nye lov kunne også fædre til børn født uden for ægteskab opnå fælles forældremyndighed med moderen, hvis hun gav sit samtykke.

Lov om ligestilling mellem mænd og kvinder ved udpegning af medlemmer til offentlige udvalg, kommissioner o. lign.
I 1985 vedtog Folketinget en ny lov, der skulle sikre en mere ligelig kønsfordeling i offentlige råd, nævn og udvalg. Ifølge loven skal alle myndigheder og organisationer, der indstiller kandidater til udvalg m.v. indstille både en mand og en kvinde. Ministeren, der nedsætter udvalget, udpeger medlemmerne blandt de indstillede kandidater. På trods af loven udgør kvinder i dag kun ca. 1/3 af det samlede antal udpegede medlemmer.

Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

1986

Folketingets Aktionsplan for kvindeforskning

Folketinget vedtog i 1986 en aktionsplan for at støtte den fremvoksende kvindeforskning på universiteterne. Aktionsplanen 1986-1992 sikrede kvindeforskningen 8 lektorater på forskellige fag og universiteter og en koordination for kvindeforskningen. Dokumentationen blev sikret ved at Kvindehistorisk Samling ved Statsbiblioteket fik status som nationalt kvindearkiv og KVINFO som forskningsbibliotek for kvindeforskningen.

Kvindeforskningen opstod i 1970'erne som en kritik af mandsdominansen på universiteterne. De unge rødstrømper krævede forskning for kvinder, om kvinder og af kvinder. I begyndelsen af 1980'erne blev der etableret centre for kvindeforskning ved de fleste universiteter og via Folketingets aktionsplan for kvindeforskning fik disse centre tilført faste stillinger. 1980'erne var en guldalder for kvindeforskningen. I 1990'erne flyttedes fokus fra kvinder til køn, og relationerne mellem kønnene, og kvindeforskningen blev til kønsforskning. Koordinationen for kønsforskning er i dag placeret ved Københavns Universitet og udgiver det danske kønsforskningstidsskrift "Kvinder, køn og forskning". I dag findes der ikke længere en særlig bevilling til kvindeforskningen.

1987

KVINFO får fast bevilling på finansloven

I 1987 blev KVINFO, Center for information om kvinde- og kønsforskning oprettet som en selvejende institution under Kulturministeriet med en fast årlig bevilling på Finansloven.

Nynne Koch begyndte i 1960'erne at registrere kvinderelevant litteratur i Det Kongelige Biblioteks samlinger. Herfra voksede KVINFO frem, først som en afdeling på Det Kongelige Bibliotek og fra 1982 som en selvstændig institution med finansiering via tipsmidlerne. I dag er KVINFO et forskningsbibliotek som har til opgave at formidle kvinde- og kønsforskningens resultater til en bredt interesseret offentlighed. Ud over at drive et bibliotek udgiver KVINFO tidsskriftet "Forum for køn og kultur" som er et webmagasin og ekspertdatabasen "Kvinder på Linjen", der indeholder ca. 1400 danske kvindelige eksperter. KVINFO arrangerer forelæsninger og konferencer og formidler dansk kvindehistorie bl.a. via webfortællingen KVINDEKILDER.

I erkendelse af at over halvdelen af alle jobs på det danske arbejdsmarked formidles gennem personlige kontakter startede KVINFO i 2002 en mentorordning, som skaber kontakt mellem kvinder med flygtninge/indvandrer baggrund og kvinder som står stærkt på det danske arbejdsmarked og gerne vil stille deres netværk til rådighed.

1989

Første kvindelige partileder

Mimi Jacobsen, Centrum-Demokraterne, bliver første kvindelige partileder i Danmark.

K V I N F O
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

Skilsmisser og nye familieformer
Antallet af skilsmisser satte rekord i 1989 med 15.152 opløste ægteskaber. Samme år indgik 30.894 par ægteskab.
Familien har på mange måder ændret sig gennem de sidste 40 år i Danmark. Det er blevet helt almindeligt at leve alene som single, at leve sammen uden at blive gift, at få børn uden for ægteskab, at skilles og at indgå i nye parforhold med sammenbragte børn eller leve som enlig mor eller far. Nye ord som ”børn på gule plader”, ”pendlerbarn”, ”papsøskende”, ”bonusbørn”, ”weekendfar” og ”ekser” er kommet ind i sproget.
I 1970’erne kritiserede rødstrømperne ægteskabet og kernefamilien for at være kvindeundertrykkende. Mange unge eksperimenterede med andre samlivsformer, åbne parforhold, fri seksualitet og kollektiver.
Parforholdet og kernefamilien overlevede dog, og er i dag om ikke en realitet så i hvert fald et ideal for de fleste danskere.
I dag vil cirka hvert fjerde barn i Danmark opleve at deres forældre skilles, før barnet er fyldt 18 år.

Antal skilsmisser:

1960	6.682
1970	9.524
1980	13.593
1989	15.152
1990	13.731
2000	14.381

Antal vielser:

1960	35.897
1970	36.376
1980	26.448
1990	31.513
2000	38.388

Antal børn født uden for ægteskab:

1960	5.953
1970	7.811
1980	19.004
1990	29.435
2000	29.902

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

Antal børn født i ægteskab:

1960	70.124
1970	62.991
1980	38.289
1990	33.998
2000	37.179

1991

Kvindeligt Selskab stiftes

I maj 1991 inviterede Kvindeligt Selskab til stiftelsesfest i Det Kongelige Biblioteks have, anbefalet i en annonce i Politiken af 150 kendte danske kvinder. Fremmødet var overvældende med ca. 1000 kvinder. Kvindeligt Selskab blev dannet som en kulturel støtteforening for KVINFO, og havde som formål at sætte køn og kultur til debat. Foreningen blev den vigtigste og mest synlige debatskabende faktor i 1990'ernes kønsdebat. Rødstrømpebevægelsen var død, men Kvindeligt Selskab førte kvindebevægelsen videre - på deres egen måde. I 1993 holdt selskabet en storstilet gallafest i Cirkusbygningen i anledning af 8. marts, kvindernes internationale kampdag. Efter flere år uden 8.marts-arrangementer udløste festen diskussioner om, hvorvidt champagne og kondomer med Kvindeligt Selskabs logo på, var den rigtige måde at fejre kampdagen på. Helt grassat gik det dog først året efter 8. marts 1994, da Kvindeligt Selskab uddelte prisen "Årets Pikhoved" til en mandlig politiker. Sådan kan man ikke spøge med det mandlige kønsorgan, var det mange, der mente.
I 1990'erne stod Kvindeligt Selskab ret alene på den kønspolitiske scene, men ved årtusindskiftet dukkede der nye feministiske netværk og grupperinger op og unge kvinder har pustet nyt liv i debatten om forholdet mellem mænd og kvinder. Blandt andet i bøger som "Fisseflokken", "Nu er nok - så er det sagt" og "De røde sko" har markeret en ny feministisk bølge.
Kvindeligt Selskab eksisterer stadigvæk, dog ikke længere som støtteforening for KVINFO.

1992

Kvindernes nej til EU – folkeafstemning om Maastricht-traktaten

Ved EU-folkeafstemningen 2. juni 1992 om den ny Maastricht-traktat stemte et lille flertal af danskerne nej. Resultatet udløste en politisk krise i EU, og en ny folkeafstemning om Amsterdam-traktaten og de fire danske forbehold over for dele af EU-samarbejdet blev afholdt i 1993. Ifølge meningsmålingerne var kvinderne ved begge afstemninger i flertal blandt nej-sigerne. Siden da har diskussionen om de EU-skeptiske kvinder været et tilbagevendende tema i den politiske EU-debat.
En af forklaringerne på kvindernes EU-modstand har været, at kvinderne i højere grad end mænd er i tvivl om, hvorvidt Danmark kan bevare den høje offentlige service med ældre- og børneomsorg med en stærk europæisk integration. Både som ansatte i den offentlige sektor og som ansvarlige for omsorgen i familien er kvinderne afhængige af velfærdsstaten.

K V I N F O
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

Men mange kvinder i Danmark er også positivt indstillet over for EU-samarbejdet. De fremhæver bl.a., at EU har været et lokomotiv for den danske ligestillingspolitik. En stor del af den danske ligestillingslovgivning er blevet til i arbejdet med at implementere EU-direktiver i dansk lov. I 1985 blev Danmark dømt for traktatbrud på ligelønsområdet, og i 1986 skærpede Danmark derfor ligelønsloven, så den kom i overensstemmelse med EU's regler. Også loven om ligebehandling af mænd og kvinder fra 1978 er en implementering af et EU-direktiv.

1993

Danmarks første kvindelige økonomiminister
Marianne Jelved, Det Radikale Venstre udnævnes til Danmarks første kvindelige økonomiminister.

1994

Børnepasningsorlov indføres

1995

Bodil Nyboe Andersen udnævnes til Danmarks første kvindelige nationalbankdirektør

Lise-Lotte Rebel udnævnes til Danmarks første kvindelige biskop

Nina Smith udnævnes til Danmarks første kvindelige økonomiske vismand

Hanne Bech Hansen udnævnes til Danmarks første kvindelige politidirektør

Et gennembrudsår for kvindelige ledere
1995 var et godt år for kvindelige ledere, hvor flere mandlige bastioner som Folkekirken, politiet og Nationalbanken for første gang fik kvinder i topledelsen. Men der råder langt fra ligestilling på samfundets top endnu.
I dag er ca. 5 procent af toplederne på det private arbejdsmarked kvinder. Det ser lidt bedre ud på det offentlige arbejdsmarked, hvor ca. 10 procent af toplederne i staten, er kvinder.
Tallene viser, at mænd og kvinder ikke har lige muligheder for at gøre karriere og nå de højeste positioner i samfundet. Fra et ligestillingssynspunkt kan man sige, at det er uretfærdigt, at kvinder bliver holdt uden for magt og indflydelse. Fra et ressourceperspektiv er det spild af ressourcer, at lederne kun bliver rekrutteret fra en snæver kreds af mænd.
I lovgivningen findes der ingen hindringer for, at kvinder kan blive ledere på lige fod med mænd. Alligevel taler man ofte om et usynligt glasloft, som kvinder med ambitioner rammer imod. En væsentlig barriere for kvinderne er den mandsdominerede kultur i erhvervslivets top og den så kaldte ”Rip, Rap, Rup-effekt”, hvilket betyder, at mænd på toppen foretrækker at satse på og ansætte mænd, der ligner dem selv. Mange mener, at en kvinde skal være langt dygtigere end sine mandlige konkurrenter for at nå helt til tops. Andre igen hævder, at kvinder er bedre ledere end mænd netop i kraft af deres køn og kvindelige egenskaber.

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

1999

Kvindelige studerende i overtal på universiteterne

I 1998 var der for første gang lige mange kvindelige og mandlige studerende ved de lange videregående uddannelser, og allerede året efter havde kvinderne overhalet mændene.
Uddannelsesniveauet i Danmark er kraftigt stigende og det er fortrinsvis pigerne og de unge kvinder, som vælger gymnasieskolen, de mellemlange og de lange videregående uddannelser. Siden 1993 har universiteterne optaget 30 procent flere kvinder, mens antallet af mandlige studerende kun er øget med 4 procent.
Kvinderne vælger især de humanistiske fag, teologi, samfundsvidenskab og medicin. Også på jura-studiet er kvinderne kommet i overtal, og tendensen tyder på, at jura, ligesom medicin, er ved at blive et kvindefag. Inden for naturvidenskab og teknologi er det fortsat mændene, der dominerer.
At der er flere kvindelige end mandlige studerende afspejles ikke i kønsfordelingen blandt det videnskabelige personale. I dag er kun 6 procent af professorerne kvinder. Blandt ph.d.-studerende er kvindeandelen i de seneste år dog steget til 40 procent.

Prostitution afkriminaliseres

Med vedtagelsen af en ny lov i 1999 blev det lovligt at sælge seksuelle ydelser i Danmark. Det er altså ikke længere strafbart at være prostitueret. Men det er stadig forbudt at tjene på, at andre sælger seksuelle ydelser, dvs. rufferi eller alfonseri. Men selv om prostitution i dag er tilladt, så er det ikke et normalt arbejde. Prostitution er sort arbejde, som der ikke bliver betalt skat af, og de prostituerede har ingen aftaler om løn, arbejdstider, arbejdsforhold eller pensioner. Mange prostituerede modtager samtidigt sociale ydelser, fx kontanthjælp.

I Danmark befinder prostitutionen sig altså stadig i en samfundsmæssig gråzone, hverken helt tilladt eller helt forbudt. Andre lande i Europa har valgt mere radikale løsninger. I Holland hvor prostitutionen er tilladt, er bordellerne statskontrollerede og skal leve op til myndighedernes krav. Der findes afmærkede gader, hvor gadeprostitution er tilladt. En stor del af prostitutionen unddrager sig dog stadig myndighedernes kontrol og foregår i det skjulte. Det gælder blandt andet de kvinder som gennem trafficking, dvs. handel med kvinder, er havnet som illegale indvandrere i prostitution i Holland og andre Vesteuropæiske lande. I Sverige er man gået den modsatte vej og har valgt at kriminalisere køb af seksuelle ydelser. Det er altså ikke forbudt at sælge seksuelle ydelser, men at købe dem. Dette er en lovgivning, der rammer kunderne.

Danmark får en ligestillingsminister

Socialdemokraten Jytte Andersen, som også var by- og boligminister, blev i 1999 udpeget til Danmarks første ligestillingsminister. Indtil da var det statsministeren der havde ansvaret for regeringens ligestillingsarbejde. Ligestillingsministerens første større indsats var at forberede en ny ligestillingslov og en ny organisering af ligestillingsarbejdet. Loven blev vedtaget i 2000.

KVINFO
Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk

2000

Ny lov for det statslige ligestillingsarbejde

Med vedtagelsen af den ny ligestillingslov i 2000, blev Ligestillingsrådet fra 1975 nedlagt og erstattet af en ligestillingsminister, en departemental ligestillingsafdeling, et ligestillingsnævn og et videnscenter for ligestilling.

Ligestillingsministeren og ligestillingsafdelingen

Ligestillingsministeren er overordnet ansvarlig for ligestillingsloven og ligestillingsarbejdet. Ifølge loven skal ligestillingsarbejdet være tværgående og integreres i alle andre politikker og aktiviteter, og derfor er alle ministre i regeringen ansvarlige for ligestilling på deres eget område. Det betyder, at lovgivning om ligestilling på forskellige områder hører under de enkelte ministre. For eksempel er det beskæftigelsesministeren, der er ansvarlig for regulering af ligestilling på arbejdsmarkedet, undervisningsministeren skal sikre ligestilling i forhold til lovgivning om uddannelser osv.
Ligestillingsafdelingen er ligestillingsministerens ministerium for ligestilling.

Ligestillingsnævnet

Ligestillingsnævnets opgave er at behandle konkrete klager over forskelsbehandling på grund af køn. Enhver borger kan klage til nævnet. For eksempel over ulighed i løn eller afskedigelse på grund af køn. Eller over at der i en stillingsannonce udelukkende efterlyses ansøgere af et bestemt køn. Det er gratis at rejse en sag for nævnet. Hensigten er at give den enkelte borger en gratis og lettere adgang til at få afgjort en sag om kønsdiskrimination.

Videnscenter for ligestilling

Centrets opgave var at fremskaffe og formidle viden om ligestilling. Videnscenter for ligestilling blev nedlagt i 2002, som led i den nye borgerlige regerings besparelser i den offentlige sektor.

2002

Barselsorloven forlænges

Det vedtages at forlænge barselsorloven til sammenlagt 52 uger, hvilket er 20 uger mere end tidligere. Af de 52 uger er ingen reserveret særskilt til faderen, men han har ret til 2 ugers fravær fra arbejdet indenfor de første 14 uger af barnets levetid. Moderen har ret til fravær fra arbejdet 4 uger før fødslen og 14 uger efter nedkomsten. Forældrene kan dele de resterende 32 uger efter eget valg.

KVINFOs mentornetværk

Lancering af KVINFOs mentornetværk, et fagligt funderet netværk der skaber en personlig og professionel kontakt mellem kvinder, der står stærkt på det danske arbejdsmarked og kvinder med flygtninge/indvandrer baggrund. Adgang til netværk og kontakter er altafgørende for at etablere sig på arbejdsmarkedet. En mentor fungerer som sparringspartner og giver råd og vejledning i forbindelse med jobsøgning og videreuddannelse.

Center for information om kvinde- og kønsforskning
Christians Brygge 3 1219 København K
Tel: 33 13 50 88 kvinfo@kvinfo.dk